

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 96 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 577 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3, 2558 : 1 - 2)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 96 โรงเรียน จำนวน 234 คน ซึ่งได้จากการเปิดตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986) อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 96 คน เลือกแบบเจาะจง 2) ครูซึ่งได้จากการเปิดตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) จำนวน 138 คน

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้บริหารสถานศึกษา	96	96
ครู	481	138
รวม	577	234

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่/ครุภัณฑ์/อุปกรณ์/สื่อวัสดุ และด้านการบริหารจัดการ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 82-84)

5 หมายถึง มีปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแล้วขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแบบสอบถามในขั้นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดไว้ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าในการบริหารจัดการโรงเรียนประกอบด้วย ด้านวิชาการ ข้อที่ 1 – ข้อที่ 13 ด้านบุคลากร ข้อที่ 14 – ข้อที่ 22 ด้านอาคารสถานที่/สื่อวัสดุ/อุปกรณ์/ครุภัณฑ์ ข้อที่ 23 – ข้อที่ 30 และด้านการบริหารจัดการ ข้อที่ 31 – ข้อที่ 40 รวมมีข้อคำถาม 40 ข้อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะปรับปรุงข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยหาค่าดัชนีมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruency : IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 70 - 71) มีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. อาจารย์ ดร.สมหมาย อ้าตอนกลอย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. อาจารย์ ดร.อดุลย์ วงศ์วีคุณ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3. อาจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4. นายวินัย ปานโท ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

5. นางสาวอุมาพร ปานโท ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 3

ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อกับ จุดมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item – Objective Congruency : IOC) ดังนี้

ให้คะแนน +1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน 0 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน -1 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย (IOC) นำตารางวิเคราะห์หาค่าIOC ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งบางส่วนที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะไว้ ผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา 15 คน ครู 15 คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ พิษณุโลกเขต 3 คน นำผลการวิเคราะห์ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

ขั้นตอนที่ 8 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบและปรับปรุง นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วดำเนินการเพื่อจัดเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยัง ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ พิษณุโลก เขต 3 ที่เป็นสถานที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครู(ในโรงเรียนขนาดเล็ก)

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ที่เป็นสถานที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและแบบสอบถามบางส่วนดำเนินการส่งทางไปรษณีย์ แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 234 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 213 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.02 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน โดยมีการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีปัญหาการบริหารจัดการฯอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีปัญหาการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีปัญหาการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีปัญหาการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีปัญหาการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X})

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาปัญหาบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มาทำการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อวิเคราะห์และนำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ และมีความเชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 8 คน 2) ศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่

1.1 นายถวิล สระทองตัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองขาหย่าง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.2 นายสมศักดิ์ ฐนิม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

1.3 นายฉัตรชัย สัจจา รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก่งบัวคำ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.4 ดร.ธิษณินันท์ อรรถนารณินันท์ ศึกษานิเทศก์งานด้านโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ว่าที่ร้อยตรีคัมภีร์ ทองจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาจาน อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.6 นางสาวศิวินิส แจ่มโอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกใหญ่และรักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก่งบัวคำ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.7 นางสาวใจ ศรีทอง รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยช้างแทง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.8 นางราตรี เจืองจันทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวนเมี่ยงและรักษาราชการแทนโรงเรียนบ้านห้วยหมากหล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

1.9 นายธราพงศ์ สุเทียนทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาไก่อีเซีย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งนำประเด็นคำถามมาจากขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พิษณุโลก เขต 3 โดยใช้ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เสนอผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่นัดหมาย

3.2 นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุป

3.3 นำข้อสรุปที่ได้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการนำข้อมูลจากการสรุปมาหาจุดร่วมกันของข้อมูลในแต่ละประเด็นหลัก แล้วสรุปผลได้แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3